

DOI: <https://doi.org/10.31318/978-966-7357-70-2-51>

Євген Деміхов

*магістр 2 року навчання кафедри оперної підготовки та музичної режисури
Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського*

*Науковий керівник: Касьянова Олена Василівна,
кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри оперної підготовки та музичної режисури
Національної музичної академії імені П. І. Чайковського
(Київ, Україна)*

Yevhen Demikhov

*2nd year master's student
of the Department of Opera Training and Music Direction of the
Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music
Scientific supervisor: Kasyanova Olena Vasylivna,
Candidate of Art History, Professor, Honored Artist of Ukraine,
Professor of the Department of Opera Training and Music Direction of the
Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music
(Kyiv, Ukraine)*

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9974-3555>

© Деміхов Є., 2025.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОПЕРИ ЙЄНА БЕЛЛА «ДОЛЯ БЛУДНИЦІ» У СИНТЕЗІ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЗНОСТІ

Анотація. Досліджено експериментальне моделювання опери Йєна Белла «Доля блудниці» у синтезі традиційних та інноваційних засобів виразності, акцентовано увагу на адаптації соціокультурного контексту твору до сучасних українських реалій. Вивчено режисерські, сценографічні, музичні, костюмографічні та технологічні інновації постановки, що поєднують академічні театральні традиції з цифровими та мультимедійними технологіями, а також роль інтерактивних та імєрсивних елементів у переосмисленні театального простору. Проаналізовано вплив використання штучного інтелекту на трансформацію театального досвіду, підкреслено філософський та соціальний підтекст твору, зокрема проблему соціальної ролі жінки і технологізації людських взаємин. Проведено порівняльний аналіз прем'єрної постановки у Відні (2013) та української експериментальної моделі, що засвідчує опанування новітніх театральних практик і сприяє розвитку сучасного музичного театру.

Ключові слова: опера «Доля блудниці», Йєн Белл, експериментальне моделювання, театральні інновації, синтез традиційних і новітніх засобів, сценографія, костюмографія, музичний театр, цифрові технології, інтерактивність, штучний інтелект, соціокультурний контекст, імєрсивний театр.

В умовах соціокультурних викликів сьогодення, коли в реаліях українського суспільства проявилася найболючіша тема сексуального рабства на тлі екстремальних подій, автор дослідження вирішив створити власну експериментальну модель оперного проєкту на підставі твору-оригіналу

сучасного англійського композитора Йєна Белла «Доля блудниці», прем'єра якого відбулася у Віденському театрі ан дер Він у 2013 році. Вивчивши сучасний досвід театральної практики та специфіку реалізації означеного твору командою фахівців із використанням новітніх революційних підходів у синтезі із традиційними засобами виразності, автор дослідження екстраполював ці досягнення на український ґрунт, розробивши власну концепцію крізь призму світових тенденцій розвитку сценічного мистецтва.

Опера Йєна Белла «Доля блудниці», натхненна серією англійських гравюр XVIII століття Вільяма Гогарта, пропонує глибоке дослідження соціальної трагедії жінки у репресивному суспільстві. Твір розкриває історію Молл Хакебаут крізь призму музичного театру, де композиторський задум підкреслює тему соціального детермінізму – неминучості долі, зумовленої суспільними обставинами. Музична партитура, інтерпретована диригентом Максимом Емельяничевим, витримана в моторошних тонах, служить акустичним відображенням моральної деградації героїні, поступово затягнутої у вир соціальних обставин.

Новаторська постановка цього твору режисером Крістофом Лойєм презентує радикальний підхід до синтезу мистецьких засобів виразності. Сценічне втілення поєднує академічні театральні традиції з передовими технологічними рішеннями, створюючи багатовимірний художній простір. Акторська майстерність у такій інтерпретації поєднує класичну вокальну школу з елементами психологічного театру, де техніки школи переживання Станіславського допомагають створити переконливі психологічні персонажні трансформації.

Візуальний ряд вистави сценографа Мартіна Цейнльта будується на динамічному контрасті між історичною достовірністю та футуристичними елементами. Традиційні сценографічні рішення, натхненні гравюрами Гогарта, поєднуються з інтерактивними цифровими проєкціями, що трансформуються у реальному часі. Технології віртуальної реальності створюють альтернативні

художні простори, тоді як біометричні інтерфейси перетворюють фізіологічні реакції виконавців на візуальні елементи сценографії.

Звуковий дизайн вистави інтегрує академічну оркестрову виконавську практику з електронними тональними ефектами. Конкретна музика, що використовує урбаністичні шуми, поєднується з бінауральними аудіоефектами, створюючи відчуття повного занурення глядача в музичний простір.

Костюмографія Барбари Дрос поєднує історичну точність з інноваційними матеріалами. «Розумні» тканини, здатні змінювати властивості під впливом зовнішніх факторів, доповнюються проєкційним гримом, що еволюціонує протягом вистави. 3D-друковані елементи костюмів створюють об'ємні пластичні форми, які підкреслюють драматичні трансформації персонажів.

Інтерактивні елементи вистави переосмислюють традиційні відносини між сценою і залом. Технології доповненої реальності дозволяють кожному глядачеві отримати унікальний досвід, тоді як імерсивні театральні прийоми перетворюють публіку на активних учасників дії. Соціальні медіа інтегруються у виставу як сучасний аналог гогартівської сатири.

Режисерська концепція твору магістра як автора дослідження передбачає поступову трансформацію художньої мови від класичного оперного виконання до мультимедійного перформансу. Кожен акт впроваджує нові виразні засоби, що відображають моральну деградацію головної героїні. Фінальна сцена об'єднує всі художні елементи в потужному образі, де технологічні інновації символічно руйнують традиційні театральні форми.

Така експериментальна інтерпретація перетворює класичний оперний твір на масштабний мистецький досвід, що розширює межі театального жанру. Поєднання історичної основи з футуристичними елементами створює унікальний художній простір, де віковічні соціальні проблеми знаходять нове, актуальне звучання. Вистава стає не просто театальною постановкою, а комплексним дослідженням можливостей сучасного музичного театру, де традиція та інновація входять у продуктивний діалог.

Цей художній експеримент відкриває нові горизонти для інтерпретації

класичних творів крізь призму сучасного мистецтва. Такі технології трансформують пасивного спостерігача у співтворця, розмиваючи межі між митцем і публікою, що особливо актуально для сюжету, який піднімає питання соціальної взаємодії та відповідальності.

Філософський підтекст постановки виходить за рамки історичного контексту, набуваючи універсального звучання. Інтеграція штучного інтелекту в творчий процес – від генерації варіативних музичних тем до аналізу драматургії – стає метафорою сучасних суспільних викликів, пов'язаних з технологізацією людських взаємовідносин. Ця постановка-дослідження ставить під сумнів самі поняття аутентичності та авторства в мистецтві, пропонуючи глядачеві стати свідком народження нової форми театральної реальності, де класичний сюжет оживає через синтез людської творчості та штучного інтелекту.

Порівняльний аналіз віденської прем'єри твору-оригіналу 2013 року та експериментальної моделі магістранта дозволяє констатувати опанування ним сучасного інноваційного театального досвіду в реалізації вистав із використанням останніх досягнень науки, високих технологій та режисерських надбань в умовах стрімких видозмін сценічного мистецтва.

Experimental Modeling of Ian Bell's Opera "The Fate of a Harlot" in the Synthesis of Traditional and Innovative Means of Expression

***Abstract.** The experimental modeling of Ian Bell's opera "The Fate of a Harlot" in the synthesis of traditional and innovative means of expression is analyzed and investigated, with an emphasis on adapting the socio-cultural context of the work to modern Ukrainian realities. The directorial, scenographic, musical, costume and technological innovations of the production, which combine academic theatrical traditions with digital and multimedia technologies, as well as the role of interactive and immersive elements in rethinking the theatrical space, are studied. The impact of the use of artificial intelligence on the transformation of theatrical experience is analyzed, the philosophical and social subtext of the work is emphasized, in particular the problem of the social role of women and the technologization of human relationships. A comparative analysis of the premiere production in Vienna (2013) and the Ukrainian experimental model was conducted, which demonstrates the mastery of the latest theatrical practices and contributes to the development of modern musical theatre.*

***Keywords:** opera "The Fate of the Harlot", Ian Bell, experimental modeling, theatrical innovations, synthesis of traditional and new means, scenography, costume design, musical theatre, digital technologies, interactivity, artificial intelligence, socio-cultural context, immersive theatre.*